

آذر او غلو

یازانی : جعفر دهقانی بیلوردی

۱۳۸۰ تبریز

آذر او غلو

یازانی : جعفر دهقانی بیلوردی

۱۳۸۰ تبریز

دھقانی بیلوردی، جعفر ، ۱۳۳۶ -
آذر اوغلو : سون ترکی شعرلر / یازانی جعفر
دھقانی بیلوردی، ویرایش بیروز ایمانی۔ تبریز:
جعفر دھقانی بیلوردی، ۱۳۸۰ .

ISBN 954-330-974-6
فهرستنويسي براساس اطلاعات فيپا.
ترکي.

این کتاب با عنوان "آذر اوغلو" توسط سعادت
در سال ۱۳۷۸ منتشر شده است.
۱. شعر ترکی -- ایران -- قرن ۱۴ . الف. عنوان

۸۹۴/۳۶۱۱ PL۳۱۴/۵۹۶۴
۱۳۸۰

کتابخانه ملی ایران
 محل نگهداری:

كتابين آدي: آذراوغلو

یازانی: جعفر دھقانی بیلوردی

چاپ نوبه سی: بیرنجی

تیراژ: ۲۰۰۰

قطع: رقی

تاریخ و نشریئری: ۱۳۸۰ تبریز

ناشر: مؤلف

شابک: ۶ - ۹۷۴ - ۳۳۰ - ۹۶۴

اؤن سؤز

جعفر دهقانی ۱۳۳۶ - نجی هجری شمسی تاریخیندە اولو تبریز
شهریندە آنادان اولموشدور. ایلک و اورتا تحصیلاتین تبریز شهریندە
بیتیرمیش و مالى چتین لیکلرە گئرە، تحصیلاتین دوام ائتدیرە
بیلمەمیشدىр. او ياشابىشىدا بىر چوخ انىش - يوققوشلارا دوشىسىدە
آغىر زحمتلر نتئجه سىندە و اۇز استعدادينا گئرە، تبریزىن قابىلىتى
معمارلاريندان و بنالاريندان اولموشدور.
او معمار ليقلایا ناشى آرا - سира شعرلر يازىر و اۇزونه خاص اولان
شىوه ده نىچە دفتر شعرلر مجموعەلرینىن مؤلفى دىر.
جعفر دهقانی شعر ساحە سىندە نە بىر نفرىن يانىندا اولموش، نەدە بو
خصوصدا مطالعە ائتمىشدىر. اونا گئىرددە شعرلرى اۇز اىچرىسىتىن
قوپۇپ - قلمە آلينمىشدىر. محض بو سىبىدن بعضى تىشىيەلرین،
كتايەلرین، استعارەلرین اۇز يېرىنده ايشلنەمە سى طبىعى نظرە گلىر.
بىز چالىشدىق اوونون يارادىجىلىغىندا (اثرائىنده) اولان بوجاتىشىماماز

لیغى (ايرادى) معين سوپىدە اورتادان قالدىراق، اوئا گۈرەدە شاعر دوستوموزون شعرلىرىنە بىر بالاجا ال گزىردىك. گرجى ادبىياتىمىزىن ايندىكى دورمۇندا چاپدان چىخان اثرلىرىن ھە باخىمدان يوخارى سوپىدە اولماسى خصوصى دقت طلبائىدىر. آنجاق واسواسىلىق گؤسترەمكە اوئون طبىعى لىيئە خلل گتىرىر. بىز اوئون شعرلىرىنى، بو ايکى وضعىتى نظرە آلاراق، يعنى بو ايکى يولون اورتاسىندا آدىيملانما دەيرۋەردىك.

دهقانى نىن شعرلىرىندن آيدىن اولوركى، اوياشايىشدا گۈردوكرلىرىنى دوييدوقلارىنى (حس ائتدرىيكلارىنى) قلمە آلمىشدىر. تويدا، ياسدا اۆز قارىنلارىنى دولاندىرانلار بارەدە شاعر، اۆز قلمىنى، كىسگىن قىلغى كىمى بئله گزدىرير:

قويمور كفن بىر قورو سون يئرین سالىر آى ايلىلەن،
سوڭىگە چىخىر صاحب عزا ائوين يئخىر واى دىلىلەن،
وارد اولور ھە مجلسە ات آختارىر شوربا قالىر
ترەك يئير خورما يېغىر چىگىنинە بىر تورباسالىر

جعفر دهقانی نین شعرلارینه ایزسالان مؤضوع علاردان بىرىدە وطن
گنجىلرینين (جوانلارىنин) متىن و وقارلى او لاما لارى دىر. متنات لىك
هامىيىلا لازىم دىر، اىستىر او غلان او لسوون، اىسترسەدە قىز او لسوون.
شاعر شهر جوانلارىنин هرگون بىر مودلا دولانماسىنى گئورور
اورەكدىن ناراھات او لور، او جامعه مىزدە جوانلارى چولغايان فلاكتى
(آزىزىتلىق فلاكتىنى) گئوروب، آتا - آنالارا مصلحتلى شعرلاره
مراجعة ائدىر.

وئر قىزىنى ارەگئتسىن،
قوچ او لاما سانزە گئتسىن،
او غلان قىزا مايل او لا،
رسمە دىنە قايىل او لا.

شاعر اۆز كىسگىن سۆزلىرىنى، بعضًا غزل فورماسىنادا چئوييرir. او
غزلده ملاحت يوخ، بلکە عصيان آختارىر. او بلکە گۆزەلىگى، ياشادىيغى
محىطىن او زونە قونان حق سىزلىيىكىدە، عدالت سىزلىيىكىدە و ... گئورمر.
او تانيماز "ردىفلى" غزليندە، سۆز و اورتوكىدە، يوخ، بلکە چىلىپاق دئمك

ایسته بیر. وارا - دئلتە بويون اىيىب، بير قىيك پولدان اوئنزو، وجدانىنى آياقلابانلارى بىرتىجى قوردا او خشاداراق يازىز:

بىرتىجى قوردىكىمى لر قلىيىدە وجدان تانيماز

دىشى خنچركىمى دىر نعرە چوبان تانيماز

حد و مرzin ايتىرەر دايىما قارنىن او تارار،

سوخولار مال - دوا راشاللاق ئىلخان تانيماز

ائىدە بير مئل واركى، دئىيرلر: صبرايلە حلوا پىىشهر، اى قورا سىندن،

دوغورداندا آتالاريمىز ياخشى دئميشىدىر". تله سن تندىرە دوشەر" هر

كيمسە دؤزسە و چتىن ليگە قاتلاشسا، نهايت اوز اىستەيىنه چاتار.

چونكى بيرگون بئلە او لار سحر باشقاجور، دؤزوممسوزلوك و تله سىك

تارىخ بويو انسانا بؤيوك ضربەلر و وروب، انسان بعضاً دؤزمهلى

دىر بعضاً دؤزومو او زونە سئچمهلى دىر. هر نە يئرىنده مقامىندا

طلب اولونمالى دىر. شاعر دونيانى فلاكتە چولغايان قدر تلى او لكەلرین

زورلارينى گۈرۈپ و اونون كىرسلى سىلاھىندان تؤكولۇن قانلارى

دو ياراق، دونيانىن آزادلىيغىنى بوكۇن بعضى حاللاردا دؤزملە قىمت

لتدىرىز:

چوماقلا و جدانی ازمک ایسته بیر،
تجربه گؤر - گؤتور گزمک ایسته بیر،
آزادلیق هر زمان دؤزمه ایسته بیر،
بعضى لر ایسته بیر قورد سایاق قالا.
بیز سؤزو موزون سونوندا جعفر دهقانی جنابلارینا داها آرتیق
اوغورلار و داها آرتیق دولغون اثرلار ياراتماق آرزیسى ائدیرىك.
بهروز ايمانى - ۱۳۷۹ - نجى ايل - تبريز

آز اولسون

او خور بولبول گولشنده گزهن مستانه آز اولسون
دل عاشيق هوس ائتمز گرگ فتانه راز اولسون
اولا اسرارى فاش قالمان، يقين گيزلين سؤزو ديلده،
قدحله مست او لان نادان اوئتور غم خانه سازاولسون
کؤنول افسوس يئمه، داغدان آغىر درده دوا واردىر،
دئيب، گوئمك سئون جاهل گرك ميخانه باز اولسون
شراب ناب جامين الده كسيير وئرسن، قدح دولدور،
خجالت چوخ چكر ساقى گئره پيمانه آز اولسون.
غم هجران اورده داغلار، يئتن مونس اولا بىلمز،
گرككى، عاشيقى جوشدو رماغا گول فصلى ياز اولسون
نئجه قاققيلاسین كھليك تولك ترلان كوسوب ائلن
بو بللى سؤزدو كئچميشدن قاليب جئيراندا ناز اولسون
اوچار بيرگون دهير باشه عمارت چوخ او جا اولسا،
ييخار آباد ائوى بايقوش گرگ ويران نواز اولسون

دئسم درديم، سؤزوم چوخدور، دولوب يئر، يوخدو دفترده،
قلم يازسين گئچن گوندن، اورهكىد، خوش مجاز اولسون
أوتور كفر ائيلمه قارداش ياتىب رؤياده گئوردارى
سنە لازم دئىيل صنعت، فقط مجلسىدە جاز اولسون.

پول

تولادى پول مؤمنى، شاگرد شيطان ائيلهدى
اولكەنин مردین قووب نامرد دوران ائيلهدى،
ارزاقى آلدى اوجون، ساتدى باها بوملته
ملتى صفىرده آنجاق گوش بفرمان ائيلهدى
توخودوب فرشى كيچيك ياشلى لارين چكدى قانين
معصومى گئركى نئجه حال پريشان ائيلهدى
او بؤيوک شيطان او تانماز تبليغ ائيلر اوز ايشىن
گوندە ميليون انسانى قان ايله غلطان ائيلهدى

پول

اھـتـکـار ائـتـدـی بـوـتون اـرـزـقـلـارـی
شـکـرـی، يـاـغـی، يـیـغـیـبـ اـنـبـارـدا پـنـهـانـ ائـیـلـهـدـی
کـنـدـلـیـنـیـ قـوـودـوـ باـشـینـدانـ قـوـیـمـادـیـ بـوـغـدـاـ اـکـهـ،
بـیـ صـاحـبـ مـالـ دـاـواـرـاـ قـورـدـوـ نـگـهـبـانـ ائـیـلـهـدـی
گـیـزـلـهـنـیـبـ تـامـاـحـ دـالـیـنـداـ تـنـگـهـ گـتـدـیـ يـوـخـسـوـلـوـ
اـؤـلـدـوـ آـجـیـنـدانـ اوـشـاـقـلـارـ آـهـ وـ اـفـغانـ ائـیـلـهـدـی
تـوـزـ باـسـانـداـ پـوـلـلـارـیـ سـنـدـهـ سـئـوـيـنـدـیـنـ چـوـخـیـامـانـ
مـظـلـومـونـ آـهـیـ چـیـخـیـبـ حـالـیـنـ پـرـیـشـانـ ائـیـلـهـدـی
بـولـوتـ آـلـتـدـاـ قـالـاـرـ آـیـ، بـیرـگـونـ چـیـهـارـنـورـیـنـ سـاـچـارـ،
بـیـزـلـرـیـ گـرـچـیـ چـتـیـنـلـیـکـ چـوـخـ یـارـیـ جـانـ ائـیـلـهـدـی
جـعـفـرـیـنـ حـقـ سـئـزـلـرـیـنـ یـوـخـدـورـ اـئـشـیـتـیـسـیـنـ بـیـرـ نـفرـ
اوـکـیـ، عـالـمـدـهـ اوـزـونـ نـفـرـ تـهـ قـرـبـانـ ائـیـلـهـدـی

نادان اوغول

نادان اوغول چتىن سحرىن گؤرە

بئش گونلوك اويناشىن ئمرىن گؤرە

دوست باشىنا يىيغىب افتخار ئىدىن

پاشا اولماز تاجىن گۇھرىن گؤرە

هر يولدان گئچە باغلا سابئلىن

باش اوستوندە يىشيق اخترىن گؤرە

پاشا اولسان يئنه اعتبار اولمان،

تاراج ئىدىن دىوان دفترىن گؤرە

بىر مادىيە نئچە تبصەرە قوشان

وکيل اولوب اما اگرىن گؤرە

ناشى قاضى لارىن منشىسى يازار

بى قانون حكم وئرر كسرىن گؤرە

کهنه رقاشه

فاگین قايداسى دىر، عشق ايله سئودا تانيماز
كهنه رقاشه كيمين بير تزه دونيا تانيماز
اولماسين من كيمى لر چرخ فلکدن يارالى،
دوتـماميش بزم حنامـلك ثـريـاتـانـيـماـز
داغـيدـار مـسـجـدى هـندـو، گـئـهـرـ اوـزـ بـيـلـديـيـنهـ
يـولـى گـؤـستـرمـگـهـ بـيرـ مـعـبدـ بـوـداـ تـانـيـماـز
غرق اولان عاشيقى گؤر، قورخـمـادـى سـئـلـدنـ سـوـدانـ هـئـچـ
اودـ نـهـدىـ، دـاغـ نـهـدىـ چـوخـ دـالـغاـ دـريـاـ تـانـيـماـز
بـولـانـ بـيـبـ عـالـمىـ گـزـسنـ اوـ ذـوليـخـاـ كـيمـىـ چـوخـ،
يـوسـفـ كـنـعـانـ اوـچـونـ يـاتـماـزـ اوـ روـيـاـ تـانـيـماـزـ
چـرـخـىـ دـئـنـموـشـ زـمانـينـ طـوـطـىـ چـالـانـماـزـ هـاـواـسـينـ
بـوـ زـامـانـداـ چـوـخـوـوارـ، چـونـكـىـ اوـ آـمـماـ تـانـيـماـزـ

ياتمیا هجران کمیندە سسینى باشە آتان

با غبانا مونس او لان بولبول شیدا تانيماز

دئيررم چكمه يؤزه شيرين و فرهادى يالان

ليلى سلطان قيزيدير، مجنونو صحرا تانيماز

تجربه كسب ائلهيندە گئورەجك ايستى سويوق،

صبريلن صحبت ائدهن ناطق شيووا تانيماز

سوج (جرم) شناسى او خويان درس حقوقى دوشونز،

اوکى من ليك دوشونز محفل شورا تانيماز

وجدانى او لمایانا بىيلكى نە لازمى شرف،

ھوسى چوخ اولاكيم، چهرە سيماتانيماز

ۋئرمەسن الدن اصالت يازا توركوسؤزونو

فارسييا لطمه دىير چونكى "بفرما" تانيماز

دار قفس

بوقوجا دونيا يا چوخ ائتمه هوس
بوكۇنۇل قوشونا دار اولان قفس،
غمخانه اورھىيى، توتقون ائيلەمە،
نەخەسىز بولبولە گول يولان عېڭىش
چوماقلا وجدانى ازمك اىستەيىر،
تجربە گۈر- گۈئۈر گۈزمك اىستەيىر،
صېرىئىلە، آزجانا جوشما قايىناما،
آزادلىق ھر زامان دۈزمك اىستەيىر،
بعضىسى اىستەيىر قورد ساياق قالا،
سەئۈمىرى لۇوادا ال آياق چالا،
ائشىدېپ ياتمايا ائل اوياق قالا.
جان آتىر قاپىنى آچماق اىستەيىر
او شاق تك دولانىب قاچماق اىستەيىر

دار يئرده سىخىلىر، دار يخير گئجه،
آزاد بىر قوش كىمى اوچماق اىستەبىر
قوى اوچسون او جادا سفرىن گوروم
بو پؤيىك تانرى نىن خبرىن گۈرۈم،
توكداق وئر اورەگىم قانا دۇننە مىيش،
بو آذر ائلى نىن ظفرين گوروم.

تانيماز

ييرتىجي قورد كىمىلر قلىيده وجدان تانيماز
دىشى خنجر كيمىدير نعرة چوپان تانيماز
حد و مرzin اىتىرەر دايىما قارىنин او تارار
سوخولار مال داوارا شاللاق ئىلخان تانيماز
داغين او ستوندە دومان گئرمىسى چىخماز ائشىگە
قولاق آسماز بىرىنە حاكم و سلطان تانيماز
روزوسى لنگە دوشە تاج ايلە تختى داغيدار
شكارا چىخسا اگر ماك سليمان تانيماز.
جانينا قىصد ائلمىز لعل و جواهردن اؤتۈر،
مېنه رك نفس آتىنا عهدايلە پىمان تانيماز،
حالينا فرق ائله مز گرچى جهنمدە قالا،
الله‌ها شكر ائله مز، هم دەكى ايمان تانيماز
يۇخدۇ بىرايلە پانگ گالمىسى شىرىن نفسى،
گوجونە مغۇر او لار تولكودە اصلان تانيماز،
قارىنينا قول وئىرنىدە داغيدار چۈلدەنە وار،
يوزۇنە قار سوورار آجسادا جئiran تانيماز.

آذراوغلو

آذر اوغلو ياغ قايماugin بالينوار،
الله وئریب ياناقدا بير خالينوار،
باشدا پاپاق بئلده قاييم شالينوار
قربان أولوم، دره تې داغين چوخ
گؤزه ليين سانا گلمز سؤزوم يوخ
أمر ائلهيib وئرهنده فرمان منه،
كور ائيلرم كج باخسا هركس سنە،
دئديم بونو بيرده دئيرم بىتە
اوشاгин دردىنى چكى آنادىر،
اونون سؤزو بالا قربان جانادىر،
آذراوغلو داغ اوستوندە قارىنوار،
دونيا بىليلر چوخ غيرتىن عارىنوار،
غم يئمهكى سىنин سئون يارىنوار،
چاغىر گىلان بولبوللىرىن اوخوسون

قوى ائشىتىسىن قىزلار فرشىن توخوسون
آذراوغلو گونون آيىن اىلىنوار،
سنه حئيران نئچە شىرىين دىلىنوار،
خروسون آغ بىرده فريك چىلىنوار،
اوخو اۆزون ھئچكىدىن درسىن آلما،
يادتندىرە، جەد ئىيلە عرسىن سالما
آذراوغلو دىلادە شىرىين كامىنوار،
مواظب اول قول قىچوندا خامىنوار،
آچ سفرەنى يىاغلى يياۋان شامىنوار،
قاتما باشىن اۋشاق قوشاباز او لار،
”رېى” قويوب او خوماسى جاز او لار.
آذراوغلو جىب دولوسو پولون يوخ
چالخام كره يورقان دؤشك چولون يوخ،
للە كافت نئچە نوكر غولون يوخ
آرزمىم بودورسندە غمزە ناز او لىسون
نىيىنە ياتان أوردىك او لىسون قاز او لىسون

آذراوغلو كمان كيمين قاشينوار،
منه دئنن گئرۈم نئچە ياشينوار،
دئشىمە دردىم چوخ بلالى باشىنوار،
بوقايدادى قىشدان سوراياز اولار،
خاقىن كئفي بو فصلده سازاولار.

آذراوغلو چۈللىريميز باغ اولسون
سن يئىنده دويو اوستە ياغ اولسون،
يىغ دردىنى ئىينالى تك داغ اولسون
دئمه باغىم باغچام چۈلۈم گولوموار
دؤشونكى بير قاراگونوار أولوموار
آذراوغلو شەن گۈزلەر حال اىسترن،
ائىل او باداھاي - كوى اىسترن قال اىسترن،
آمما حاييق فاكور ائولاد مال اىسترن،
 DAG دالىندان جئيران ترلان كەلىكلەر
باشا چاتمان، ائلكە مىزدە شن لىكار.
آذراوغلو نېمى كىمىي ايگىيدوار

کوراوغلوندان قالیب او نا بوايلاقار
بابك كيمى، ستارخان دى او سردار،
تـبريزيمده ايـندىدـه وار قـهرمان
باـخـيـبـ اوـنـاـ والـهـ اوـلـارـ هـرـ اـنـسـانـ
آـذـرـاـفـغـلـوـ باـغـلـارـداـ بـولـبـولـ اوـخـورـ،
ماـهـنـىـ دـيـلـدـهـ اوـشـاقـلـارـ فـرـشـينـ توـخـورـ،
آـتـلـارـ بـيـلـمـزـ بـوـئـيـنـيـشـدـىـ بـوـ چـوـخـورـ
داـغـلـارـيـنـداـ چـوـبـانـلـارـ، نـيـئـينـ چـالـارـ،
باـغـلـارـيـنـداـ عـاشـقـ آـهـامـينـ آـلـارـ.

آلاگؤز

گىرك ايزى قالا گؤزدن،
دئىيب دانىش آلا گؤزدن
قوى دنيانىن غمى قالاسىن
سالساسنى بالا گؤزدن
ياندىر گؤرا شумى قالاسىن
قاش كىرپىن چالا گؤزدن
قطىرە دامىيىب نمى قالار،
نازلى يارين سالا گؤزدن
چاغ داماگىن دمى اولسا،
بىرنىشاندىر خالا گؤزدن

اولمادى

ای گئنول هئچ بیر زامان قويينوندا تارين او لمادى
بير حجاب ايچره قالان غيرتلی يارين او لمادى،
آرزي ائتديم داييما اولسون پولون قاره يوزو
دوست يانيندا تر تؤکوب سانديقدا وارين او لمادى
يار نئجه وار يوخومو گئر زينته خرج ائيلهدى
آنچاق اوندان او ترو اى دل آه زاريin او لمادى
باغچادا گوللر اكىب با غبان كيمين وئرديم سوپيون،
بير نفر او لماز دئسين گول ايچره خارين او لمادى.
هر گولستانى گزنه گول منه بولبول، دئدى:
يار درنده گول چىچيك بوداقدا خارين او لمادى،
ناشى با غبان ال آتىپ، درجگ گئزل بير بوته گول،
ديوار، آچاق او لدو چوخ با غچاندا بارين او لمادى.
سيوفا دنيادن هئى شيون ائديبسن آغلادين
بو سىبىن اى كئنول ذره وقارين او لمادى.

ائلردن

آذراوغلو آلسان خبر ائلردن،
نجات تاپار داراق قارا تئلردن،
اولسا اگر بىزه چاراسئلردن،
درديم آزدى چوخ دئميرم غيميموار،
نئجه سوره ركىل او كؤزوم زمييموار،
آذراوغلو يولون سالسان دؤزلردن،
كؤز قورخودما او شاق دوشىر بيزلردن،
سورمه چيرشان بىزك آلسان گؤزلردن،
فخر ائدирم بابك كيمين نريموار
غم يئمهرم چون يارادان كريموار.

آذراۇغلو قىلىبىرى سىيل كىيىلردىن،
چوخ - چوخ قاباق اسلامى بىل دىيىلردىن،
اۆز يارىينى سئچ گىلن او مىين لىردىن،
نشان وئررم قابار - قابار اليموار
ات تؤكولوب بير سومؤييوم درىيموار،
آذراۇغلو ايگىيد چو خدور بىيزلىردىن،
عاشيق هله سازىن چالىز سؤزلىردىن
بو قوجالىق قدرت آلىر دىيىلردىن،
بولبول كىيمىن سىسلە او جا جار او لىسون،
نامؤس شرف ائلده غىرت عار او لىسون.
آذراۇغلو چكىرسن ناز كىيىلردىن،
چاش - باش قالدىم قات - قارىشىق سىيىلردىن،
مواظىب اول تراك تورتك تىيىلردىن،

چو خ دئمه کى هر گلنە زريم وار،
خئيردن چو خ دوشون منيم شريم وار.
آذراوغلو خبر توتۈم ئىللاردن،
ماهنى چالىرى سنه تارچى زىللاردن
سلام صباح گىتدى عجب دىللاردن،
گركايىندى نامىرده آل آچماياق
بىغىرتىن قاباغىندان قاچماياق.
ياواش يساواش ساكت نئجه گلريار،
بىردىن بىرە گؤز ياشىينى الريار،
قلبى يانار آه زارە گلريار،
گئورور اونا ھەممە مىنم دونيادا،
گرك سىيرىن آچمايا هئچ بىر يادا.

تبریزیم

جان قویوبسان بو وطنده، غیرتین وار تبریزیم
هر زمان دوشمن گوزوندہ اولموسان خار تبریزیم
علم و بیتش یارادیب فرهنگی چوخ درک ائتمیسن
هؤرموسن ارکین بیناسین پی لرین برک ائتمیسن
آذربایجانیمی هر بیر زامان درک ائتمیسن،
ائینالی سونبول چیچک باغ باغچاسی بار تبریزیم،
بوللوجا دوننیاده چون نعمتلرین وار تبریزیم
سربازین قوچاق اوغول دوشمن بوغوب سنگر آلان،
اوژه رک دریالری صف سیندیریب لنگر سالان،
آدى تاریخده همیشه فخرایله گئیچک قالان،
قویمارم سینه نده قالسین ذره جهه قار تبریزیم
اولماسان سن ائیلام عار تبریزیم عار تبریزیم
گوی مچید صاحب الامر رنگلی بازاردان یازمیشام

سانماکى مسىز بوگون من ايندى يولدان آزمىشام
كج باخان دوشمنلرین دايىيما گۈزۈن قازمىشام
ائىلە يىب شىيون گئچە چوخ آغلاما زار تبرىزيم
دار گۇنومدە اىستىرم اولسان منه يار تبرىزيم

تمنا

بزم عشقین بادهسین ساقی مهیا ائیله سین
بئری وار عاشقینه معشوق تمنا ائیله سین
گنجه گوندوز ساقی نین جامینده پیمانه دولا،
نئجه ساغر اولانی داخل میخانه اولا،
سیندیریب جامین سینه سینی چاک ائیله یه
ایچمه میش جام شراب نابین پاک ائیله یه
اؤزونو عشق او دونا یاندیر چون پروانه تک
بیلسین آخر دوشہ جکدیر چؤللرہ دیوانه تک
عاشقین قلبی یانار یار اعتنا ائتمز بونا
معشوق - عاشق سؤزو هئچ بیز زامان چاتماز او نا
یار او دور سئوگیسی نین سیرینی پنهان ائله یه
قویمایا درد داغیدیب قلوبینی ویران ایئله یه
آغلاییب طغیان ائندنه، او نا همدم لیک ائده،
بو ایشی ایله هامینی راغب حیران ائله یه
گر قضا محکمه سین وارد وجدان ائیله یه
قویمایا غالب او لا نفسی او نا بیر لحظه،

سَنِين - مَنِيم

دریب گولو گتیر منه
من ده چکیم عطیر سنه
مُنتى يوخ جانیم سنین،
اتیم دریم قانیم سنین،
ننهم ییغیب حاضیر جاهاز
ائیله کبین ناظر کاغاذ،
حناسی نین خرجی منیم،
قویماگی یئه "فیرنی" منیم،
بوتون واریم باخیر سنه،
بیرجه کیلیم بسدیر منه.
دوغام اوغول آل قوجاغا،
او لسا قیزیم سال بو جاقا،
یئتیر منه دن بو غمايم

یوخ دئسنگر من دوغمايم
چوخ ائيشله سم جانيم چيخار،
بو ائووی قانيم ييخار،
يئلپيك گؤتور يئللە منى،
دويسا گۈزون وئللە منى،
ديل - ديليكده سۈزدە تايام،
اولدوز دئسن گۈزدە آيام،
آتسان اوzac ائلدە، منى،
ياغيش بوغار سئىدە منى،
كمان قاشى چاتمان گلار،
چرك گئدر باتمان گلر
باش آغارار دئيش تۈكولر،
دوز بىنادان ايش سۈكولر،
ھئىچ آناوا من دئميشم
تويوخ كيمين دن يئميشم

آز يانا نايب دينديير مني،
کهر آتا مانديير مني،
پئيب ايچيب ساع قالارام،
بيل گؤزونه آغ سالارام،
پونزا سيه چرك نه دير؟
مین يالانا "درک" نه دير؟
يا خشى دئيل دول قالاسان،
فرش يئرينه چول سالاسان.
كىندن يوماق قاتمان گلر
خجه گئدر فاطمان گلر.

قوجاليق

بىلەدىم قاپىمى نە واخت تائىدى؟
دئەمە مىش بى خبر، گلدى قوجاليق،
ايستەدىم ئىلىندن قورتولام قاچام،
دردايىلە قىلىبىمى دلدى قوجاليق،
اوياندويم يوخودان سونرا گىزله نىب
ائشىدib يئرىمى بىلدى قوجاليق،
قوهومدان قارداشدان هاراى اولمادى،
ياراما ائز دوزون سېدى قوجاليق
قورخودان گىزلەنىم گئورمه سىين منى،
غافلдан ياخامى دؤتىدى قوجاليق
عزرائىل گئيلونه، پاسور^۱ دوشىنده
اويانايىب قوماردا اوتدۇ قوجاليق،
ياغلايىب اليىنى چكدى باشىما،
جانىمى بورجونا چىخدى قوجاليق،

آغلاديم او خشاديم بوشلاسين منى،
گوله شيب فندايلان يي خدى قوجاليق،
وئرنده چشمەسى جان بولاغينا
جانىمى عاشقى دين سالدى قوجاليق،
قانماميش عئرو مده آغزى مين دادى ن،
لذتى دين آغزى مدان آلدى قوجاليق.
دئمە بىن پولاتدان مەكمى دير جانىم،
جوانلىق رستمدى، زالدى قوجاليق.
چورو تى سە بى شعور او غلومگر منى،
دئمەرم جانىمى آلدى قوجاليق.
سېندىرسان شىشە دن نازكدى قلبىم،
آنلاماز يانىندا كالدى قوجاليق
عاصادا اليمدن دوشىن زماندا،
قولونو بويۇنما سالدى قوجاليق
گۈر نئچە يي خيشىب شىرىن صحبتىم
عارفىن يانىندا بالدى قوجاليق
"جعفر" يىن قدرتى الدن گئىندە،
ئروتى، دئلتى، مالدى، قوجاليق!

يامان گون

دردى گرك يازيم قالسين،
قوينومدا بير سازيم چالسين.
آى قوجالان اولو داغلار،
سنە شاعر سؤزون باغلار
سازين أوستا سؤزون ناشى،
ھئى دامىزار گؤزون ياشى.
خان چوبانين يوخ ساراسى،
وار قلبى نين اوخ ياراسى،
دىلوندە چك، جارى داغلار.
اوردكيم يوخ قازيم قالير
يامان گونه نازيم سالىر،
گول بوداغين خارى ياغلار،

ھئیواھولونارى باغلار،
یوخ تويوقون توخ قاراسى
اولماز دردین بير چاراسى،
اۋزگەنин يوخ كارى داغلار،
ھر أولەننин يارى آغلار،
يار بامباچا چالار باشا
ايپ گوتوروپ سالار قاشا،
اورەك - چوخلۇ زارى داغلار،
فغانى ايلە سىينە داغلار.

طنز تبریزدەوار

هر نقدر سو ایچه سن آخیب گلر که ریزدەوار
یاخشى بیر ایش آختاراسان آل وئریمیز تبریزدەوار
گئتسن اگر بیر دکتره آی باشینا وقت وئره جك
سالم آدام شەھریدە يوخ بوللى ناخوش تبریزدەوار
بئش طبقه سن ایستەسن يولادان گئچن وام وئره جك
سن در صدین آرتىق ائيلە كورول كورول تبریزدەوار
بىردىن سو يوق دگىھ سنه تئز دوكترون آل ويزيتىن
هر داودان گجىلدە چوخ أىنە ووران تبریزدەوار
وئر سىبيلين ياغلاددە بود فىلە قصاب وئره جك
”روز توپيوقون“ قول قانادى دوش چئىنەدان تبریزدەوار
نفتىوى آل يايدا گوزل يوز بوشگە آلسان ويىرەجك
قىيشدا صەفە دور مىاسان شاختا كولك تبریزدەوار

بوز باغلاسا چوخ خیابان تئز شهاردار دوز وئرهجك
ھى نردىباندان ييختلان قول قىچ سينان تبريزدەوار
جراح سؤکوب دامار قىرور اول آلىر پىچاق پولون
تخت گئجهسى اون مىن تومن بىمارستان تبريزدەوار.

کاسیبلق

دراق آلیب باشین دارا کاسیبلق،
کیمدى منه ائتسین چارا کاسیبلق؟
پخمه کیمی یاپیش منیم یاخامدان،
اولسون سینن اوژون قارا کاسیبلق
بختیم گلیب ایستیر باخا باجامدان،
سن قورسان منی هارا کاسیبلق؟
ھئچ او تانیب ائیله میرسن بيرحیا،
گؤز باغچادا حسرت نارا کاسیبلق،
تئز اوینارسان من هاواسین چالاندا،
لاپ بنزیرسن کؤكسوز تارا کاسیبلق،
گئچ گله رک تئز جانیمی آلاندا،
من نه دئییم بو وز گارا کاسیبلق؟
من گئدیرم هئى دوشورسن دالیمجان،

یوخ غیرتین گلمیر کارا کاسیبیلیق.
ایشینى گۇر، اوزگە مالىندان دئىمە،
قىسا اليىن چاتماز وارا کاسیبیلیق.
قاپار چالىپ اليم چاتداق چاتداقدى،
طاقتىم وار شىيون زارا کاسیبیلیق.
قتل ائىلمە عزرا ئىلدن پىس ايشدىر
رحمىن گلسىن متنە يارا کاسیبیلیق.
غئنچە گولە حسرت قويىما بولبولو،
گولدىن ائيرەن يالوار خارا کاسیبیلیق.
يولداش تاپىپ گۆزى كسىپ دوغراما،
خشلە جئىبىدە قويىما پارا کاسیبیلیق.
قوىيما گىئىب دردىن آزا کاسیبیلیق.

افسوس يئمه

يىغما وارى آنبارا چوخ هى غذا مخصوص دئمه
آز قناعت ائيله يىب خوش گونه افسوس يئمه.
گون گئچر عؤمرو تالان، طاقتين او لماز بير ايشه،
قوجاليق دردى بوكر هئچ سنى قويماز بير ايشه.
تئز دوروب اياغه محكم بير كمر باغلابئله،
او ز - او ز ونله او يىنايىب آز اليوى ياغلاتلله.
گورمه آت او سته گزهرسن او ييرهينب با خما لاتا،
مىن يياوش او ييرهن او غول تئز آتيلىب قاخما آتا.
ولا ميدان بونوبىل تئز مىن آتدان يىخilar،
بىر عؤمور قاره گونه گوز باخا چاتدان سىخilar.
ايندى چوخ ياخشى زماندى آزجا غيرت چوخ اولا،
خرج له يىب پوللارىدا اهل عياليين تؤخ اولا.

دیللریار

من گؤرنىدە سىنە شىرىين دىلى يار
گۈزۈم گۈرمور گۈنۈم آيىم ئىلى يار
عاقىم چاشىر باشدان نئجە هوش قالمير،
بىر ياتدىقىم يئرده قاناد قوش چالمير
باخىب گۈرسىن باشىم اوستە "كريم" وار.
ساللاق اولوب گر سويماسان درىم وار.
مەندىن دويىوب تىز اولماسىن توخ گۈزۈن،
غەم غەصەدن سۇنزا سنىن يوخ سۈزۈن.
دوست دوشىمىنەم قونشۇ گلر سۈزسالار،
يانار عشقىم او جاقدا بىر كۈز قالار.

هدف هاردا

دَرین دریانی آختاردیم چیخیب گوئردو م صدف یو خدور
بصیرتدن آچیلسا گؤز گوئرهر اؤنسوز هدف یو خدور
حمایت ائیله سن گر قوى یازیم درسیم روان او لسوون،
او لوم باغبان بو فرهنگه قوجا بختیم جوان او لسوون.
گلنمیر غیرته جانان دئییر دوشموش شرف جاردا،
بو شالدیم در دیمی من ده دئییم چالسیسین چالقی تاردا.
یئتیرسین نعمتین خالیق یئییم سالم وجود او لسوون،
بدنه طاقتیم قالسین نیازیم بیر سجود او لسوون.

قادین شکایتی

چو خلارى أولدر ارييم قالار،
أَتْ تُؤْكِلُرْ دَرِيْمْ قَالَارْ.
آديسم سانيم يادا دوشمن،
هئچ جانىما قادا دوشمز
گون قورتولوب اذان اولمان،
شام پىيشرسم قازان اولمان.
اولسا يئير يادى بىلمز
شور شىرىندى دادى بىلمز
هئچ فالچىدا دعا يازماز
يازسا يىخار، اثر قالماز.

يادى بىلمز

قۇناق گلېب عمى قالماز،

اۋلسە منه زمى قالماز.

بۇلبول اوخور نازى بىلمز

مەرمۇر اولوب رازى بىلمز

آرواد يَاوان چايى ايچمن،

ياخشى لارى پىيسدن سئچمز

يئىيب ايچر وارى بىلمز

گۈز چىخادار عارى بىلمز

گلمز

چوخ يالوارما يارا گلمز

گونون ائلر قارا گلمز.

آماگئروب هئيوا درهن،

باغدا يكى نارا گلمز.

قىشىر دئنن خان چوبانا

سئل آپاران سارا گلمز.

چىنى بئىدە كور اوغلۇدا،

قىيى وورارسا جارا گلمز.

مىين دلىسى او لار او نون،

ياغى دوشمن او را گلمز.

گئچل حمزه ياخىن گاسە

قوىيوب قاچار كارا گلمز

تئلى خانىم، ساز بئيلىندە،

درده او لسا چارا گلمز،
نگار خانیم، دئییم بو گون
غیرت شرف عارا گلمز
قوچ کر مدن اصلی قاچاق،
ای نانین کی، زارا گلمز
سن عاشق تک چالسان سازین،
بو نفمه سی تارا گلمز.
”جعفر“ لیلی شیرین، اصلی.
همدم او لوب، بورا گلمز.

قالان يازيق

جوان قوجا گئدير بوكون يامان گونه قالير قالان،
 يولدان گئچن رحمت او خور، بير باشينا چالير يالان،
 تويوق پولوو ايين آلان "اظهار هم دردي ائدير"،
 صغيره بير رحم ايله مير گئر نئجه نامردilik ائدير.
 ساغليقدا ياد ائيله مير هئچ تئز گليري اولن گئجه
 تاب گتيرمير ملاديي گئر ارشينى بولن نئجه
 قويمور كفن بير قوروسون يئرين سالير آى ايليلن
 سونگه چيخير صاحب عزا ائوين يئخير واى ديليلن.
 وارد اولور هر مجسه ات آختارىير شوربا قالير،
 ترهك يئيه خورما ييغىر چىگىنинه بير توربا سالير.
 مين دردسر يارانىرى اولوب گئدن ياددان چيخير
 ياهفتەسى آىي اىلى ختم اوزانىير داددان چيخير.
 شهرت اوچون پول خرجلەين قربان ائدير فرشە جانين

بىير سوره الرحمنا جانى چىخىر عرشە خانىن.
راضى دئىييل الله ائوين كيمىسە كىدىپ شوط ائلەيە
بايقوش كيمىن ياس آختارىرر اولسا بىرى فاتە دئىيە
قرآن اوخرور چىخىر غلط تئز سالىرى شىرىين دىلە.
لعنت منه گلسىن اگر زىر - زبرىن بىرىن بىلە،
يئەلى بورنۇن سالىر ئىشە، شىرىين دىلىن غمزەسى چوخ
ياددان چىخىر "لام" "پشتىسى" "يى" "ساكىنى" "حمزە" سى يوخ

نجات

وئرالھى شوربادان يابوياوان آشدان نجات
يادراق سلمانيه وئربيرجه فر باشдан نجات
اويناديير چوخ گؤز قاشينى وئرمير امان بيرجه منه
يورولموشام بو ايسلره تاپام گرك قاشدان نجات
بىوفانىن يوخ وفاسى دئيب، افسوس يئمه
قوى افسوسى گئتسىن چؤلە، او زوندن تاپ كاشدان نجات
داد چكىرى باشدان كئچل هئى غصە و درد آرتىرىر،
گئدير ايندى چوخ دكتره تاپسىن بلکە باشدان نجات
گول كيمين باشىن بوراخىب او زون ائدير خوخان كيمى،
قىچى اولسا تئز وورارام بلکە تاپا ساشدان نجات.
بلوج لارىن بيرىئرى يوخ گئورەتىدە "طالبان" آلبى،
"زاهدان"^۱ زابلا^۲ سۆز يوخ اىستەييرىك خاشدان^۳ نجات
داشچى چكش وورلار قابار اليىندىن قان دامير
طاقتىن ديزدن آلىر وئر بوقكش داشدان نجات

۱ و ۲ و ۳: هر اوچو سىستان بلوچستانىن مشهور شهرلىرىندىر.

منیم اولسون

آزريمىدى بوجون گردىش دوران منيم اولسون،
نازلار ساتان او سئوگىلى جانان منيم اولسون.
رحم ئىيلەمه انسانه روادىر غمى قالسىن
ھى رتبە مقام آختاراجاقدىر چمى قالسىن
سۇئلەركى ليره پولايىلە الماس منيم اولسون
قاتىسىن باشىمى ذىلتە مىنلىك قىنیم اولسون
پوللار يېغىشىپ بانگدا حسابىم دورۇ قالسىن
ياشلار ياناراق قوى كى سلامت منه قالسىن
ۋئر نعمتىنى ايؤدە صغيرىم كېير اولسون
درسىن او خويوب دكترو استاد دېير اولسون
ھشتىخانىلان ائردەك و قاز وئر نىنى قالسىن
بريان ائلهكى قلبى نىن آزجا كىنى قالسىن
مجنون دئىيلم لىلى و شىزىن منيم اولسون
يالنىز دئىيرم ئىودە ات اىلە دنیم اولسون
چاپدىرماغا رخش آختارىرام وئر زىنى قالسىن
توستۇ سالاجاق او دور او جاقدا تىينى قالسىن

مال دولتىن عشق ائلهيندە گەميم اولسون
قويماز قوجalam، بىرده بئلىمە خەميم اولسون.
وئررم اكيلر بىچمه يە دنيا زەميم اولسون
حسرت يىئرم قىلىيده درىا غەميم اولسون
آرتىر وارىمى دۇنيا مالىندان بولو قالسىن
معشوقە تؤکوب وئرىدىگى جامدان دولو قالسىن
ياغدىر قارادئند دومانلىق چەئىم اولسون،
من ايسىتەمیرم دۇنيادا بىر شئى كەميم اولسون
بېيەودە داغىيەتىما وارىسوى آت پولو قالسىن
قوى قىز بوشانىب، ائودە او تورسون دولو قالسىن
كىمىدىر دئىيە معبودىمە صىبر و دوزۇم اولسون،
ثروت منه شىرييندى گرک دئىرد گۈزۈم اولسون،
نازىن چەرم ثروتىمەن غەم يئەرم چوخ،
وئرسم چۈرەيى منتىلەن ھەنج دئەرم يوخ،
آلات باشىنى قويىما كاسىيدا داماق اولسون،
دنىيادا گرک آروادا يېرىتىق ياماق اولسون.

پریشان بولبول

بولبولم دردین اليىندن دوشەرم گول دالينا
بیلیرم گول ياناجاق باغچادا بولبول حالينا
گئلگە وئر دالالانیم باغبانا بیلیدیرمه منى،
آپارىب آبرىمى چوخ دوشمنه گئلدورمه منى،
ياراشار بولبوله گئر قلبى پريشان ائله يه؟
قاريشىب هر گولونن غنچەنى نالان ائله يه؟
گولدەكى بولبولونو ساتمايا تاباغدا سولا،
دوشە مجنون گئونونه عشقە ديوانه او لا
اوجادان سسلەنە چوخ قىشقىرا بىداد ائله يه،
غصەدن بولبولونون كؤنلونون بير شاد ائله يه
يانماميش شمعە نئجه بالينى پروانه يولا،
آدىنى باش داشىينا قازىدیرا افسانە او لا،
ساقى تك بادە سىينى گزدىرە مهمان ائله يه،
مست ائديب سئۇگى سىنىن دردېنى پنهان ائله يه،

چىخىب آسىدە گزىب پالچىغى بىئىدىن اۇتۇرە
دارا يىب زلفونى يارشانە نى تىئىدىن گۈئىتۈرە
قويمىيا بولبولو چوغۇ شىيونىلىن زار ائلەيە،
دانىشىب سونبىول اىلن گول يوزۇنۇ خار ائلەيە.

کوم یوخ

چـئـل سـونـبـولـدو درـه دـاش
سـنـسـيـز اـؤـلـلـم قـرـه قـاـش.
ائـوـى يـيـخـان گـؤـزـون وـار،
دادـلـى - شـيرـين سـؤـزـون وـار
نـقـار آـزـدـى، حـرم چـوـخ،
اـصـلـى چـوـخدـو كـرم یـوخ.
انـسـان اوـلـان، گـول قـيـرـما،
داـش آـتـيـب بـولـبـول وـورـما
قوـى نـفـمـه چـالـسـين باـعـدا،
آـزـكـوـسـوب قـالـسـين دـاغـدا.
سـسـسـسـاـسـاـجـار اوـجـالـار،
تـئـزـ جـوانـ، يـارـ قـوـجـالـار.
گـلـ بـيرـ اوـتـورـ قالـ شـاماـ
شـادـلـيقـ اـئـدـهـكـ آـخـشـاماـ

یىرمى مىليون كېيىن وار
الله كىسىن دېيىن يار.
شىرنىنى توت توى قالسىن
چېيك چالان هوى سالسىن
قويما چاتسىن قاش قاشا،
الله سالار داش باشا،
يائىدا كؤچوب ياز قالسىن
اوردك تسوپوخ قاز قالسىن

شیدا بولبول

هر آغا جدا بار اولماز
هئیوا هولو نار اولماز.
داغ دومان کولک اولسا
کھلیک سئون قار اولماز.
چال نغمه شیدا بولبول
گولده شیون زار اولماز
غم یوکونو چک-نهنین
قولتوقدا بیر تار اولماز
چوخ یئییب توخ اولانین
اصلًا گؤزو دار اولماز.
دوز بشر یاخشى سؤزد،
قولاق آسار کار اولماز.
شرف اولان بیر یئردد
هئچ بیر گؤزه خار اولماز.

یوم گؤزون بئل باغلاما
یولدان گئچن يار اولمان،
عار ناموس اولان يئرده
دونيا مالى وار اولماز
آز سـن ده غـيرت اوـلسـا
دونـيا سـنه دـار اوـلمـانـ.

سحرشامى

آرواد دورورو حاضر ائدير شامى سحردن،
سونرا ائله بير سؤزلرا يله كامى زهردن
سىز غذانى سوفرهده راحت يئمك او لمور،
واقىلدىرى هئى قىشقىرىرى سؤز دئمك او لمور،
بىگوده قويور چوخ آييلب فرق ائله بىدى
سورمه ماتحين دردى منى غرق ائله بىدى
ديل دوغرانىرى بامباچا باشدان كىشى چالمىرى
چوخدان توکولوب ديشلىرى بير ساليمى قالمير.
اعصاب قاريشىر حرصلە دامار داقانى يو خدور
طاقتىز او لو بىدور گورورم كى جانى يو خدور
قىرخلۇ او شاغين لاستىگى ياشدىر قاچابىلمىر
سايە چىرى گؤزلرىنه باش آچابىلمىر،
ياش اسگى اليىندە او شاغى فرشە يىخاندا،
بىردىن دئىنير آغلىرى سس عرضە چىخاندا،
يانمير اورھىي ايستىر او شاقدا ائله قالسىن
چىخىن شيون ائيلە نئجه كى آهينى سالسىن.

قلم

شاعر دانلابير قلمى چوخ دولانىر اۇزباشىنا
بىر يوخسولو بە يىنمير هئچ عاشيق اولوب گۈزياشىنا.
سورمه، ماتح گۈز دوداغا، اىسترىيئىسىن عطىر چورەك
دستور وئىير فيله كىباب راستانى تئز گتىر گۈرەك.
پىچاق آلسان سن الينه چوخ دوغراسان كلم آشا،
بىردىن كوسوب قويىب گىئدر عاشيق اولار قلم قاشا.
دئسن قايىت گل ائۋينه بىر يازدىرىم پۈزۈم سنى.
ۋئرم جواب گىئت اويانا كور ائلەير تۈزۈم سنى
سن يالوارسان نشان وئرە او يوللارىكى چوخ گىدىب
تئز آندىرار مىدىن أوزۇن مخلوق عالم تؤخ ائدىب.
دئير اگر من اولماسام انسان يولون آزىب چاشار
عقلیوی سن بىغ باشىوا گل اورەدىم يازىب باشار
سندە يازىب باخ قىمىن گورهاراجاق پوستلارى وار
آلېبدى هر دئلتى چون تاپاپا جاق دوستلارى وار

سئو سن اگر دنیا مالین گئدیر ریاست باشینا
الیوه هرنه گله ییغ توک سیاست آشینا
بیر دئیم یادیندا قالاسین منی سن ساتما پولا
قوی قالوم یانیندا چوخ ائوده آتیب قاتما چولا
تانی بونو من قلمم وارلی یو خسول فرق ائله مز
سئل کیمی تاشیب داشا دردیم سنی غرق ائله مز
بیرده بونو دوشون بشر یازان گلیب اوزو یازار،
چوخ وئرده رم چکش قلم حجار چاپیب سؤزو قازار
من یازمیشام چوخ سؤزلری تک بشره عمل قالیر
ایندی باخیب سن گئرورسن دکتر یازیر درمان آلیر
گئر عقلی یو خلار نقدر ال داراغی تئلده بزه
نقشه نی چون من چکیرم مهندس ال بئلده گزه،
بیر گئجه آرتیق یاتمیشام گئردنی من از دیرمه میش
سن ده دوشون من بشرى بیر کره یوخ گزدیرمه میش
هر گلنے سوغات ائدیب تئز وئرمیری پای سولدوزا،
آزجا منی سیز تا پشیرین گئیده او لان آی او لدوزا

خاليق اولا

دریما دولو باليق اولا
بیرده بؤیوک خاليق اولا
یووا باغلار چایا گلمن،
قوش چتىندير ياليق اولا
چئپور كئچل گایا گلمز
اگر سينيق ساليق اولا
عقلی بئينى زايى گلمز
اوزو گئزھر چاليق اولا
سنه كافت طايىا گلمز

يانيق قلب

اورهک بـاشين يـارالادى كـماندا
بـختيم يـاتىب غـرق اوـلموشام زـاماندا،
گـئزوم دـوشدو بـيردن گـئزل نـگارا
گـئردىم قـالىب بـئيىوك وـقارى مـنه،
دـئديم، بـسىـدىـرى بـونـدان بـئـله آـغـلامـا،
غمـ غـصـهـنىـ الـوانـ تـئـلهـ يـاـغـلامـا
اـولـ اـشـىـتـ مـثـبـتـ جـوابـ طـرفـدنـ،
سـوـنـدانـ يـانـىـبـ اوـلـماـ كـبابـ شـرفـدنـ،
گـئـرـدـومـ وـقـارـ دـالـغاـ وـورـدوـ نـگـارـدا
يـانـىـقـ قـلـبـينـ مـلـحـمـ اوـلـورـ وـقـارـداـ.
دوـشـدـومـ بـاشـلاـزـمـدىـ منـگـولـ آـلامـ
غمـ يـئـمـهـرمـ آـزـجـانـاـ شـنـگـولـ قـالـامـ
أـوزـوكـ دـسـبـندـ آـلـىـبـ قـوـلاـ سـالـىـنجـانـ،
قـربـانـ اوـلـوـمـ چـىـخـماـ يـوـلاـ آـلـىـنجـانـ،
كـمالـلىـ يـارـ، عـقـيـدـهـ دـهـ فـرقـ اوـلـارـ،
جـعـفـرـ غـمـىـنـ درـيـاسـىـنـداـ غـرقـ اوـلـارـ.

۱- مـينـ توـمنـ پـولـ دـئـمـكـدـيرـ

چشمه باشی

چشمە باشیندا دور ارام يار گلير.
اوزگە باخیر غير تىمە عار گلير.
دوه كيمين اوينور سؤزه با خميرى
سو نرا گئر دون سرچە باشى قار گلير.
امكانى يوخ گولون وئره بول بولوم
اولوشگەين گول اليمە خار گلير.
نا زالى نگار آه فغان ائميرى
گئز دولورو شيونيلن زار گلير،
چوخ شاوشىر ائل او بادا هر زaman.
وا قىلىدىرى او زقدان بىر جار گلير
ھى الله دان گوندە اولوم ائستىرم
روزگاريم بسى منه دار گلير.

اردن دئن

وئر قىزىنى اره گئتىسىن
قوج ازلاسرا نره گئتىسىن
اوغلان قىزا مایل اولا،
دئن رسمه قايىل اولا،
سئومەسە قىز باشا گلمز،
ثروت آشىب داشا گلمز
توتوب دىلە اردن دئن،
آز الماسدان زردن دئن،
وئرسن قىزىن دىلە گلمز
ساخىم اوزۇم گىلە گلمز.
أولچوب بىچىب عقلينه باخ،
دىلاده شىريين نقلينه باخ،
دن تؤكمەسن آشا گلمز
تئز آيىلب هوشا گلمز،
عقلى اوilar يىوا بااغلار
بدخواهىنин دىلىن داغلار.

چىنمزآ تالار

چىنمز آتىلار داغىن،
داغىدىب دئلتىن ساتالار، باغين
نئجە رشوهسىز دوست لىتى يو خدور
قىيمىت وئرسن اگر عزتى چو خدور،
يىئيرىدەر، ات، بالىق بىرىدە گۈز ياغى،
اونا كۈمك اوilar، ياشايىش چاغى،
گىرك بىو ائيىولدەرن اوشۇنسون بالا
دوست دوشمنى سئچىپ دوشۇنسون بالا
دئمە سكتە ئىدىب لرزىشى واردى،
قوجالسانە قىدەر ارزىشى واردى،
سەنى ياخشى يولا ھىدايت ئىيلر،
آنلاسان چوخ سەنە حمايت ئىيلر.

قضاوت

قضاوت سینیدیر عدالت منیم
یولوندان آزماسان خجالت منیم.
عقده‌وی بوشاتسان دیانت منیم
کینه‌وین الینده خیانت منیم
دوشمنی قواندا شهامت منیم،
آقالیق سینیدیر شهادت منیم
صراط مستقیم عبادت منیم
کمالی آختاران سعادت منیم
طبیعت وئردیگی فلاکت منیم
رشادت میدانی هلاکت منیم

آذراوغلو

آذراوْغلو سانديقدا واريں اولسون

ناموس، شرف پیردده‌کی، عارین اولسون

اکیپ سووار باغچادا بارین اولسون،

اولن گئتدير قالان تالان اولورو

آذراوغلو قويونلار تارىن اولسىون.

نغمه چکیپ دیلیندہ جارین اولسون،

کیشی قیزی آبریلی یارین اولسون.

كمال تاپیپ خرج سعادت ائله

شیطانی قوو یاخشی عبادت ائله،

آذراۋغۇلۇ داغىيىدا قارىن اولسون،

قوناق گئاسه سبّدّه نارین اولسون

یامان گؤنده سئوندە کارین اولسون

وارلى لارىن چىپلىرى گر دولماسى

نهیه لازم دریا کرم اول ماسا

آذراوغلو اياناما تايين اولسون،
گرك سنين وطنده هايين اولسون،
ايل او بادا اولكه ده پايين اولسون
شعر يازاندا كلمه وي درهم ايله،
طبيب اولوب ياراما مرهم ايله
آذراوغلو اوجاقدا چايين اولسون،
گونون هفتنه آزره آيين اولسون
كومور دمير قالسين سامان ميداني
شمشير چكر دوزدي يامان شيطاني
آذراوغلو "سيلاپ سهراهين"^۱ اولسون
آل وئرونده ياخشى براهين اولسون،
اورهكده چوخ قويما اكراهين اولسون،
تئز ياتمايش او شاغيوين شامين وئر،
اولنمه ميش ياخشى كى، دامين وئر
بالدان شيرين جوان ليغين دادى وار

سيلاپ سهراهى تبريزده يئآدى.

قوجالىغىن يامانجا بىر آدى وار،
افسوس يئمه ياخشىلىغىن يادى وار
گئچە گوندوز معبودون ذكرىن اىئلە،
زمان پىيسىدىر قىزىينىن فكرين اىئلە،
طبيعتە گرك انسان خام اولسون
سوپوقدا قالماسىن اىستى دام اولسون،
گرگدى وحشى لر بوگۇن رام اولسون.

عهد یوه قربان

چوخ شکر ائدرم باغچادا گر باریم او لارسا،
غم غصه یئمهم نازنین بیر یاریم او لارسا،
ایستر اورهیم ذکریم او لا هر گئجه سندن،
ھی ذکر ائلهیم راضی او لو نجان نئجه مندن،
سال سایه وی سن، متنہ قویما منی الله،
دنیاده فقط بیر سئوه رم تک سنی والله،
لایق تانیسان یئرا کنه چوخ برکت وئر،
قربانون او لوم یوخ جانیما بیر حرکت وئر،
بیر غیبت ائدیب کیمسه دالیندا سؤزوم او لاسا،
کور ائیله منی اوزگه مالیندا گئزوم او لاسا.
لازم او لامن یوخ دئمه رم مرده واریمدان،
مین یول سینا باش آغلامارام درده عاریمدان،
مستانه گزیب شاد او لارام الده تار او لاسا،
گیزلین چالارام غم یئمه رم آز جاوار او لاسا،
جان سن ده او لان مهر و وفا عهدیوه قربان،
سر بازی اوز زوم یوللا گیلان مهدیوه قربان.

هاردا

بـولبول دنسـیز داری هاردا؟

هـئـچ بـیـلـمـیرـی یـارـی هـارـدا

درـدـوـ بـلاـ آـیـاقـ دـوـتـوـبـ،

چـاغـیـرـ گـلـسـینـ تـارـی هـارـدا؟

مـیـنـ بـیـرـ اـیـکـیـ اـفـسـانـهـ دـیـرـ

چـنـلـیـ یـئـلـیـ قـارـیـ هـارـدا؟

"فرـهـنـگـ باـغـینـ" سـیـرـابـ اـئـلهـ

باـخـیـمـ گـؤـرـومـ خـارـیـ هـارـدا؟

هـمـتـ گـيـديـبـ وـجـدانـ كـوـسـوبـ

پـسـ بـهـشـتـيـنـ نـارـیـ هـارـدا؟

۱- مدنیت باغین

وڤانه دير

آسایشین ایستیر کمال آنلامیسان طلانه دير
آشیر باشیدان سئیده دوشونموزن بلانه دير
چوخ گزمیشم گولستانی یئر قالماپیب گئتمه دئدیم
مین لیلی دن سورشموشام دوشونموزکی، وفانه دير
چولده یاتان مجنونو ماکیمسه سی نین گمانی وار.
دیوانه دیر لیلی سی ده هاردان بیلر صفانه دير
ایللربویو یاددان چیخان یوسف کنغان اوئسادا
یالواراسان ذولخیایا قانصیا جاق جفانه دير
شیرینه فرهادی یالان داغ یارانین تاپانماسان،
طبیب عشق شیرینه بیلمه یه جک شفانه دير
شاخصادا گؤیده ایلدريم طوفانا باش ایمه یه جک
یئله داغیتسا اولدوغون دوشونموز ماسوانه دير
شاکر اولان سپاسینی "جعفر" کیمین آنلامیری،
عشق وار الله‌ها اوئنون درگهینه گدانه دير.

حقوقون نه دير

چتىندىر شىطانىن وجدانى او لا
تقواسىز شخص - يىنده ايمانى او لا.
دوشوننسن الييندە چوبوق هئىچ نه دير،
يازاندا بىلرسن سىن حقوقون نه دير
رسالت او لماسا آييلماز گۈزۈن،
مجليسىن اىچىنده سايىلماز سۈزۈن
داغلاسىن قلبىوی پىلەسىن كمان
حقيوه مۇئىدە ئىليلەسىن زمان
طېبىعىت گۈزەلىرى بىلەن انسانا،
اورەيىن دردىنى سىلين انسانا،
تندىرە سالاپىپ عرسىن سالماسىن
يازاندا پوزماسىن درسىن آلماسىن
اۇلننده قاپىندا زىستتىن عالم،

آغلايیب بؤلمه دين قيمتىن قام،
ايگىد مەكم اولسا لاخلادار داشى،
رهبرىم درىادى اوزەنلى ناشى
بىر نفر جعفرىن سۆزۈزۈ يازا،
قلېنى ازمەميش، چىخاتئز يازا،

ياخشي دير

دئيرلر، گؤيررچىن پاردان ياخشى دير.
قالسا شرف اوغول واردان ياخشى دير
غئئچە آچىب باغان ئاردا خاردان ياخشى دير
گول يوزو قورتارا خاردان ياخشى دير
باغانچادا سونبوله افسوس يئمه چوخ،
آه و زار بولبوله بوردان ياخشى دير
سيخيلار اورهىي چم گورسە داغدا،
كەھلىگە گول دئمه قاردان ياخشى دير
داد تىپىنده دردىين طغيان ائدىنده
بولبولون خوش سىسى تارдан ياخشى دير
درمه ذاي مىوهنى تۈكۈلسۈن يئرە،
گوزدويسا هئيواسى ناردان ياخشى دير
قەھر دوتوب بوغاز نالە ائدىنده
تۈكسە گۈزۈن ياشى زاردان ياخشى دير

يازميشام تحويل آل ياخشى سؤزومو
بيل ائشيدن قولاق كاردان ياخشى دير
قىشقىرېب اوجادان چوخ يامان دئمه،
بىر سىلاي وورماغىن جاردان ياخشى دير
چالىب چاپىب اگر ائلوم آختارسان،
سيچان داوسىن اىچ دارдан ياخشى دير

آز دانیش

آز اوْتوروپ رشوه ربادن دانیش،
وار قوجالیق الده عصادن دانیش،
وارسا گوجون توت الیندن يوخسولون
دؤى دوشونه شيرخدادن دانیش
يا خشليق إئت دونيا اولوم ايتمىدى،
مهربان ائل مهر و وفادن دانیش.
وئر اوْزونه، اوْزگەنин حقىن يئمه
غىرتىن وار عار و حيادن دانیش
وئرىب احسان منت قويما بويىنونا،
مۇمن اولوب روز جزادن دانیش،
يىغ باشىينا قونشۇنۇ ارشاد ائله،
ائولادا هئى صلح و صفادن دانیش
قانع اولوب قاتاما حلال حرامى
طاماحى چوخ خلق گدادن دانیش

يوخسول گئدير قان تر ايلن ايسلهير
ائولرىيىخان درد و بلالدن دانىش
سئچىلمىر هئچ رېي اوغلان قىزلاردان،
باشه ياخان رنگ و حنادن دانىش
آذراوغلو "شعرە خاتىمە وئرمىز"
ساباح گلىب دۇر و طلالدن دانىش.

اولانماز

علم ائیرهنه درسین او خویان کس، دال اولانماز
بیرگون دوشونر هئچ و عده انسان کال اولانماز
اششک قانی یاخماز دوداغا هوش باشی اولسا
عار ناموس اولان قیز یئتنه دستمال اولانماز
سوز قانسا بیری هئچ پولون آرایشه وئرمز،
اوز گؤز بزهمز بیلسه زیلیدن خال اولانماز
حق سوز آجیدیر کیمدیر حقیقت سوہ ایندی
باش گئتسه بدندن دانیشان دیل لال اولانماز
”دؤش بؤ دیئمه“، چوخ کی، قانادی یوخسو لا قالسین
ات چوخ باهادی ایت قاباغیندا یال اولانماز
سهراب کیمی ”یل“ قالمیری بو دؤور جهاندا
مین رستم اولا تجربه سی بیر زال اولانماز
فرش قیرخیمی یوخ کاسیبا یورقان دوشک اولسون

ياشماق توکو ساخلار چېرى چارقات شال او لانماز
قىندنارىنى وار گولدن آرى شىرە چىنمز.
مومدان تىز آخار او سكودوشابى بال او لانماز
باشى آغارىيير چونكى سفه راحت او لا بولمىز
چون دعوا ائدن جاھل آدام بى قال او لانماز

چکیرلر

مجنون هانى بىس غربته ليلانى چکيرلر
داغ داشدا ياتان آهونو جئرانى چکيرلر،
آواره قالىب چؤلله دوشمه نادان اوغلان،
آز دئۈز دولانىر سان يئۆزه شىطانى چکيرلر
كىندىن بازارىندا بونا باخ مال داوار آلسان
وار كوك آرىغى چكى ده حيوانى چکيرلر
هامى دئىيرى مؤمنوم آتساڭى خېرىيوخ،
مؤمنون باشا دوش نىلته ايمانى چکيرلر
عقلين هوشون اولسا ائدهسن قىسا آياغين
چوخ جرمە شرييك يولداشى قربانى چکيرلر
او دور جانينا جىنت آياغىندا دايىانما،
دوست دوشمن ايتىب، پىس يولا انسانى چکيرلر
او غرو چوخالىب قوچ قوزونو اىتنى آيىرما،
قورى كىئف چکىرى قىسابا چوبانى چکيرلر
قاچ تولكۇ صفتىن مارالىم حىلەسى چوخدور،

مین فتنه سالیب، میدانا اصلانی چکیرلر
عیاش گئدیری بیر ایل ایله گئرمور عیالین
فحشا چوخ اولوب جاھل دورانی چکیرلر
انو يخما اوغول، چون خرابا بايقوشون اولموش،
طراھ گله، تئز نقشە میدانى چکیرلر
بیر امتحان آل يولداشىلان دوست او لاركن
وار بىنگ حشىش فسادە ايرانى چکیرلر
يوخ ياخشى قضا مىزى، عدالت چو خالاندان
مىزان اولوب عدل بىھتانا و جدانى چکیرلر
رابط پازىلىر ايشلىھ ضابط نىھ لازم
پارت اولماسا قاچ قدرت ائلخانى چکیرلر
حاکم يئريدىر حؤکومو حقىقتدن او زاقدىر
باخ مەكمەيە، رىstem دستانى چکيرلر
حق سۇز آجيدىر آزجا حقىقت دانىشاندا
آذراوغلو پىئىش سنه زندانى چکيرلر

سون

شاندیز ۰۹۱۲-۳۳۰-۹۷۷۴

